

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

УДК 658.1

*Дишкант М.В.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансово-економічної безпеки,
Тернопільський національний економічний університет*

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Ринкова економіка, в умовах якої здійснюють свою діяльність підприємства (установи) і організації різних форм власності, невизначена і непередбачувана. На розвиток підприємництва значний вплив здійснюють такі чинники, як нестабільний політичний та соціально-економічний клімат в країні, недосконалість комерційного законодавства, міжнаціональні, територіальні, регіональні конфлікти, криміналізація суспільства, корупція, шахрайство та ін. Такі обставини зумовлюють актуальність проблеми безпеки підприємства в умовах сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі аспекти економічної безпеки розкрили в своїх роботах вчені-економісти: Барановський О. І. [1], Бланк І. О. [2], Горячева К. С. [3], Судакова О. І. [4], Папехин Р. С. [5], Загорельська Т. Ю. [6] та ін. Поряд з тим, серед відомих праць незначна кількість авторів комплексно розглядає процес забезпечення економічної безпеки. Можна стверджувати, що відсутність єдиного, науково-обґрунтованого концептуального підходу управління економічною безпекою підприємств зумовлює важливу умову і є беззаперечною перешкодою для будь-якого підприємства на шляху формування комплексного високого рівня економічної безпеки.

Розділяємо думку авторів [1; 2; 3], що комплексний підхід до сутності економічної безпеки включає постановку і вирішення достатньо широкого кола питань, що характеризують формування економічних, матеріальних та інших умов. Поняття «економічна безпека» у вітчизняній науковій практиці досліджувалось мало. Початок вивчення питань з проблематики економічної безпеки припадає на 90-і роки ХХ сторіччя.

«Економічна безпека» як поняття в Україні ввійшло у науковий обіг близько 1994 року в результаті виходу підручника науковця Г. Пастернака-Таранушенка «Економічна безпека держави» [7]. Проте, серед українських вчених і спеціалістів-практиків поки що не сформувався єдиної теоретично і методологічно обґрунтованої позиції щодо економічної безпеки як наукової категорії. Це підтверджує значна кількість існуючих трактувань сутності поняття економічної безпеки.

Існуючі тлумачення сутності та ролі економічної безпеки підприємства відрізняються неповнотою, або певною недомовленістю та неясністю, що не дає можливості виявити сутність поняття економічної безпеки підприємства, або надто широким визначенням, що зумовлює втрату самого бачення економічної безпеки підприємства і, в свою чергу, її ролі в господарській діяльності.

Економічна безпека, перебуваючи на стику економіки і безпеки, як будь-яке міждисциплінарне поняття, залежить від ступеня дослідження їх наукового апарата. Взагалі, питання сутності та ролі економічної безпеки підприємства не знайшли достатнього висвітлення в наукових колах. Усе це свідчить про актуальність теми і зумовлює вибір напряму дослідження в науковому і практичному аспектах.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо ключових положень економічної безпеки та визначення її ролі в господарській діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Безпека підприємства - поняття об'ємне. У найпростішому вигляді його можна представити як відсутність різних небезпек і загроз або існування можливості їх попередження та захисту своїх інтересів, недопущення збитків

більше критичної межі. Це цілком залежить від повсякденної роботи служб безпеки, які б забезпечили беззбиткову роботу підприємства, збереження його майна, недопущення розголошення таємниці, збереження інтелектуальної власності, припинення факторів насильницьких злочинів та інше.

Матеріальною базою безпеки підприємства в цілому є економічна безпека. Теорія економічної безпеки підприємства перебуває на початковій стадії еволюційного розвитку. В даний час, в працях науковців, сутність теорії економічної безпеки підприємництва та її показників, ролі економічної безпеки в господарській діяльності розкривається вкрай рідко. Досвід показує, що в окремих випадках дотримання належного рівня економічної безпеки підприємництва зводиться до протидії економічним злочинам. Поряд з цим, доцільно відмітити, що поняття «економічної безпеки підприємства» не можна обмежувати тільки таким захистом.

Важливо, що сьогодні далеко не всі керівники підприємств, менеджери готові в значній мірі надавати увагу надійній системі економічної безпеки: її створенню та функціонуванню. В суспільстві ще існує думка, відповідно до якої саме держава та спеціальні органи повинні займатися цією ділянкою роботи. Таке трактування зумовлює обмежене розуміння специфіки таких проблем, насамперед, управлінцями підприємств і організацій, які відносять їх не до основної діяльності. Як наслідок, буває складно визначити конкретний механізм дій, необхідних для захисту конкретних життєво важливих ресурсів для певного суб'єкта господарювання. В результаті чого, значна кількість керівників обмежуються формуванням на підприємстві охоронних підрозділів, нехтуючи, в більшості випадків, організаційно-технічними та правовими методами, відповідними засобами і способами захисту інформації.

Стан захищеності підприємства від негативного впливу як внутрішніх, так і зовнішніх загроз, дестабілізуючих факторів, при якому гарантується досягнення мети статутної діяльності при дотриманні основних комерційних інтересів, визначає економічну безпеку підприємства.

«Зовнішні» і «внутрішні» загрози конкретного підприємства можуть бути індивідуальними. Поряд з тим, ці поняття містять окремі складові, що мають місце в діяльності будь-яких господарюючих суб'єктів.

Протиправна діяльність кримінальних структур, фірм і приватних осіб, що займаються шахрайством або промисловим шпигунством, конкурентів, неспроможних ділових партнерів, співробітники підприємств, які звільнені за різні провини, також неправові дії корумпованих елементів серед представників правоохоронних та контролюючих органів визначають зовнішні загрози і дестабілізуючі фактори.

Внутрішніми загрозами і дестабілізуючими чинниками визначаються дії (навмисні і ненавмисні) або бездіяльність співробітників підприємства, що не відповідають статутній діяльності та його комерційним інтересам. В результаті чого може бути отримано збитки, втрату або витік інформаційних ресурсів, що становлять конфіденційну інформацію або комерційну таємницю, зниження ділового іміджу суб'єкта господарювання. Така ситуація може привести також і до виникнення непорозумінь у співпраці з потенційними і реальними партнерами, навіть до втрати існуючих контрактів. Також можуть мати місце конфліктні ситуації з представниками кримінального середовища, правоохоронними та контролюючими органами, конкурентами. Внутрішні загрози і дестабілізуючі чинники можуть зумовити виробничий травматизм, загибель персоналу і тому подібне.

В той же час, система економічної безпеки підприємства зможе вирішувати поставлені перед нею завдання тільки тоді, коли її невід'ємним складовим елементом будуть дії практичного спрямування на забезпечення безпеки бізнесу господарюючого суб'єкта. Служба безпеки підприємства покликана на основі ефективного використання корпоративних ресурсів створити реальні умови для досягнення мети комерційної діяльності, своєчасно виявити і максимально послабити вплив різного роду небезпек і загроз в умовах глобалізації та поглиблення конкуренції і зростаючого ризику.

Забезпечення економічної системи безпеки відповідним інструментарієм, кваліфіковане визначення пріоритетів її функціонування, як і кожна висококваліфікована робота, вимагає залучення фахівців, що мають належну фахову підготовку. При цьому суттєво, щоб вони мали практичний досвід роботи у цій галузі, а організацією системи економічної безпеки підприємства займалися фахівці.

Не надаючи належної уваги заходам економічної безпеки підприємництва, фірма може стати банкрутом. Наприклад, в результаті неплатежів будь-який виданий товарний кредит може спричинити за собою ризик неплатежу, якщо не вжито певних заходів із збору мінімальної інформації про фірму (не проведено елементарної бізнес-розвідки). Беручи участь в угоді в якості покупця або інвестора, доцільно проводити відповідний набір процедур, мета яких - перевірити достовірність відомостей, викладених про себе продавцем або одержувачем коштів. Проведення даної інформаційно-аналітичної роботи дозволить знизити ризик і не витратити гроші даремно.

Важливими чинниками, які здійснюють свій вплив на економічну безпеку підприємства, є: рівень досконалості законодавчої бази в країні; система оподаткування; можливість виходу на світові ринки; ступінь інвестиційної привабливості регіону та держави в цілому.

Незаперечно, що економічна безпека підприємства у великій мірі залежить від рівня економічної безпеки регіону та держави в цілому, адже вона базується на їхньому сировинному, фінансовому та виробничому потенціалі, можливих перспективах розвитку.

Важливо відмітити, що економічній безпеці підприємства притаманна подвійна природа: по-перше, вона визначає можливість власної діяльності, по-друге виступає частиною економічної безпеки регіону, держави.

Безпека бізнесу передбачає, що на фірмі також повинні бути продумані певні заходи щодо зниження втрат, що зумовлюються діями контролюючих структур. Як наприклад, в рамках оперативно-розшукової діяльності уповноважених органів, яка може закінчитися для суб'єкта господарювання непоправними втратами. В той же час, у будь-якому випадку, своєчасно здійснений фаховий аудит економічної безпеки дасть можливість господарюючому суб'єкту не допустити більшість форс-мажорних витрат, направлених на усунення наслідків прорахунків у забезпеченні економічної безпеки.

Перелік заходів щодо економічної безпеки індивідуальний для конкретного суб'єкта господарювання. Як показує практика, в більшості випадків причиною негараздів у організації системи економічної безпеки підприємства служать неякісний юридичний супровід, або його відсутність взагалі. В той же час підприємець, що надав відповідну увагу забезпеченню належного юридичного супроводу своєї діяльності, а також притримується чинних правових норм на всіх ділянках роботи, зробив мінімальну систему заходів з економічної безпеки. Кваліфікований юридичний супровід - це висока гарантія економічної безпеки фірми і дотримання її інтересів за поточної перевірки уповноважених органів, і для попередження інших існуючих загроз економічної безпеки суб'єкта господарювання.

Попередження проблеми в більшості випадків обходиться дешевше, ніж вирішення вже існуючої небезпечної ситуації.

Проблеми захисту комерційної таємниці, витоку інформації в окремих випадках не відображаються в ліцензійних угодах, та договорах підряду на створення наукоємної продукції, що зумовлює втрату комерційно значимої інформації. Способи забезпечення охорони інформації на підприємстві залежать від виробничих і фінансових можливостей фірми, від якості та кількості секретів, що охороняються. Надмірне засекречення інформації, як і халатне ставлення до її збереження, можуть також викликати недоотримання певної частини доходу, або призвести до серйозних збитків. Важливий фактор, що впливає на дієвість економічної безпеки – доведення до кожного співробітника підприємства його обов'язків щодо підтримання режиму безпеки в цілому. Основні постулати політики економічної безпеки підприємства повинні бути прописані у конкретних розпорядчих документах, як правило, це 1) положення: про комерційній таємниці; про захист інформації; про адміністратора безпеки мережі та 2) правила, що розмежовують допуск до інформації, що розміщена в автоматизованих системах; правила допуску персоналу і відвідувачів у приміщення, в яких проводиться обробка комерційної інформації.

Підводячи підсумок, можна відмітити, що економічна безпека підприємства – це такий стан підприємства, за якого воно досягає запобігання існуючих загроз і небезпек і забезпечує найбільш повне досягнення цілей бізнесу в умовах гострої конкуренції і ризиків. Метою системи економічної безпеки підприємства є своєчасне виявлення і запобігання як зовнішніх, так і внутрішніх небезпек і загроз, забезпечення захищеності діяльності підприємства та досягнення ним цілей бізнесу. Ґрунтуючись на наведеній інформації дослідження, можна

стверджувати, що забезпечення економічної безпеки підприємства можливе лише на основі виконання комплексу завдань. А саме:

- встановлення реальних і прогнозування можливих небезпек і загроз;
- знаходження способів їх запобігання, ослаблення або ліквідації наслідків їх впливу;
- визначення сил і засобів, що забезпечать економічну безпеку підприємства;
- взаємодія з правоохоронними та контролюючими органами з метою недопущення і призупинення правопорушень, що спрямовані проти інтересів підприємства;
- організації власної служби безпеки підприємства, відповідно існуючим небезпекам і загрозам.

В складі основних чинників, що негативно впливають на безпеку підприємницької діяльності в Україні можна виділити наступні:

- активна участь представників влади та управління в комерційній діяльності;
- співпраця з кримінальними структурами для впливу на конкурентів;
- недосконалість законів, що дозволяють протидіяти недобросовісній конкуренції;
- відсутність у країні належних умов для здійснення науково-технічних розробок;
- відсутність конкретної і об'єктивної інформації про суб'єктів підприємницької діяльності та про їх фінансове становище;
- низька культура ведення справ у підприємницькому середовищі;
- використання оперативних і технічних методів з метою отримання потрібної інформації про конкурентів.

Наступним етапом стратегічної складової економічної безпеки є оцінка стану проблеми або аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища. Оскільки забезпечення оптимізації витрат підприємства залежить від здатності підприємства адаптуватись до зміни зовнішніх умов, то основний акцент слід робити на розв'язанні економічних проблем підприємств з позиції ефективності системи управління та якості процесів управління, таких як:

- гнучкість методів стратегічного планування, що дозволяють передбачувати і запобігати появі кризових ситуацій;
- розробка методів і прийомів тактичного управління, розробка методів і прийомів тактичного управління підприємством і структурних підрозділів, що дають можливість оперативно реагувати на недопустимі відхилення від запланованого ходу виробництва;
- розробка ефективних прийомів і методів організаційно-економічного обґрунтування і прийняття управлінських рішень, спрямованих на забезпечення стійкості системи управління безпекою підприємства в цілому.

Отже, підвищення рівня економічної безпеки підприємства з метою впливу на навколишнє середовище можна забезпечити шляхом: оптимізації випуску товарів і послуг підприємства; здійснення інвестування з метою перспективності зовнішнього зростання; збільшення витрат на виробництво товарів і послуг з метою підвищення рівня їх конкурентоспроможності; забезпечення незалежності підприємства від зміни кон'юнктури ринків товарів, чинників виробництва, фінансових ринків за рахунок зовнішньої гнучкості й агресивності збутової діяльності.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, для забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємства доцільно:

- 1) забезпечити відповідну фінансову стійкість та незалежність суб'єкта господарювання;
- 2) домогтись конкурентоспроможності технічного потенціалу підприємства та забезпечити його технологічну незалежність;
- 3) підвищувати фаховий рівень персоналу та розвивати його інтелектуальний потенціал;
- 4) оптимізувати організаційну структуру управління підприємством;
- 5) зменшити негативний вплив виробничо-господарської діяльності на навколишнє середовище;
- 6) забезпечити діяльність підприємства в межах правового поля;
- 7) організувати належну безпеку персоналу господарюючого суб'єкта та його капіталу;
- 8) підвищити рівень захисту інформаційного поля та комерційної таємниці підприємства.

Щодо загальної схеми організації економічної безпеки підприємства, доцільно провести наступні дії:

- 1) забезпечувати відповідні корпоративні ресурси (капітал, персонал, технології);
- 2) здійснювати планування та прогнозування економічної безпеки суб'єкта господарювання за функціональними складовими;
- 3) забезпечувати стратегічне та тактичне планування статутної діяльності підприємства;
- 4) організувати на належному рівні оперативний менеджмент фінансово-господарською діяльністю господарюючого суб'єкта;
- 5) здійснювати функціональний аналіз стану економічної безпеки підприємства;
- 6) проводити контроль за досягнутим рівнем економічної безпеки.

Перелічені аспекти впливу на зовнішнє середовище підприємства дозволять активізувати зусилля підприємств з метою цілеспрямованого впливу на навколишнє середовище у вигідному для нього напрямі, забезпечуючи при цьому ефективність підвищення рівня економічної безпеки підприємства і досягнення головної мети діяльності підприємства.

Бібліографічний список

1. Барановський О. І. Фінансова безпека : [монографія] / О. І. Барановський / Інститут економічного прогнозування. – К. : Фенікс, 1999. – 338 с.
2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
3. Горячева К. С. Механизм управления финансовой безопасностью предприятия : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 / К. С. Горячева. – К. : НАУ, 2006. – 17 с.
4. Загорельская Т. Ю. Финансовая безопасность предприятия как объект управления / Т. Ю. Загорельская // Наук. праці ДНТУ. – Донецьк : ДонНТУ, 2006. - Вип. 103-4. – С. 215-218.
5. Папехин Р. С. Индикаторы финансовой безопасности предприятий / Р. С. Папехин. – Волгоград : Волгоградское научное изд-во, 2007. – 16 с.
6. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства / О. І. Судакова // Економічний простір. – 2008. – № 9. – С. 140-148.
7. Пастернак-Таранушенко Г. Економічна безпека держави / Г. Пастернак-Таранушенко ; [під ред. професора Богдана Кравченка]. – К. : Інститут державного управління і самоврядування при Кабінеті Міністрів України, 1994. – 140 с.
8. Жаліло Я. А. До формування категоріального апарату науки про економічну безпеку / Я. А. Жаліло // Стратегічна панорама. – 2004. – № 3. – С. 97-104.

References

1. Baranovskyi, O.I. (1999), *Finansova bezpeka* [Financial security], monograph, Instytut ekonomichnoho prohnozuvannia, Feniks, Kyiv, Ukraine, 338 p.
2. Blank, Y. A. (2004), *Upravlenie fynansovoi bezopasnostiu predprijatia* [Financial management enterprise security], Elga, Nyka-Tsentr, Kyiv, Ukraine, 784 p.
3. Horiachieva, K. S. (2006), "The mechanism of control of financial security company", Thesis abstract oh Cand. Sc. (Ekon.), 08.06.01, NAU, Kyiv, Ukraine, 17 p.
4. Zahorelskaia, T.Yu. (2006), "Financial Security Company as the control object", *Nauk. pratsi DNTU*, issuc 103, no.4, pp. 215-218.
5. Papekhyn, R.S. (2007), *Indykatory fynansovoi bezopasnosty predprijatij* [Indicators of financial security companies], Volgogradskoe nauchnoe izd-vo, Volgograd, 16 p.
6. Sudakova, O.I. (2008), "Strategic management of financial security company", *Ekonomichnyi prostir*, no 9, pp. 140-148.
7. Pasternak-Taranushenko, H. (1994), *Ekonomichna bezpeka derzhavy* [The economic security of the state], Instytut derzhavnoho upravlinnia i samovriaduvannia pry Kabineti Ministriv Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 140 p.
8. Zhalilo, Ya.A. (2004), "By forming categorical apparatus of the science of economic security", *Stratehichna panorama*, no. 3, pp. 97-104.

Дишкант М.В. СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Мета. Метою дослідження є обґрунтування ключових положень економічної безпеки та визначення її ролі в господарській діяльності підприємства.

Методика дослідження. Використана методика дослідження складає відповідну сукупність системи правил використання методів, прийомів та операцій, враховуючи специфіку досліджуваної теми «Сутність та роль економічної безпеки в господарській діяльності підприємств». Використовувались такі наукові методи дослідження: абстрактно-логічний, логічний, аналізу і синтезу, дедуктивний, індуктивний, порівняння, прогнозування. На основі абстрактно-логічного методу узагальнено теоретико-прикладні аспекти поняття «економічна безпека підприємства»; логічного – визначено систему заходів щодо організації системи економічної безпеки фірми; аналізу і синтезу – обґрунтовано шляхи покращення функціонування економічної безпеки господарюючого суб'єкта.

Результати. Запропоновано розглядати підвищення рівня економічної безпеки підприємства через: оптимізацію випуску товарів і послуг підприємства; здійснення інвестування з метою перспективності зовнішнього зростання; збільшення витрат на виробництво товарів і послуг з метою підвищення рівня їх конкурентоспроможності; забезпечення незалежності підприємства від зміни кон'юнктури ринків товарів, чинників виробництва, фінансових ринків за рахунок зовнішньої гнучкості й агресивності збутової діяльності. Сформовано основні заходи, які доцільно здійснити для стабілізації фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання на основі підвищення рівня економічної безпеки.

Наукова новизна. Полягає в науковому узагальненні та систематизації чинників впливу на рівень економічної безпеки підприємства в ринкових умовах господарювання і фінансово-економічної нестабільності, а також системному підході до вирішення важливої проблематики – ролі економічної безпеки підприємства в господарській діяльності.

Практична значущість. Отримані результати розвивають теоретико-методологічні підходи до визначення категорії «економічна безпека підприємства» і можуть бути підґрунтям для використання під час створення та вдосконалення систем економічної безпеки з метою своєчасного виявлення і запобігання як зовнішніх, так і внутрішніх небезпек і загроз, забезпечення захищеності діяльності господарюючого суб'єкта та досягнення ним цілей бізнесу.

Ключові слова: безпека підприємства, економічна безпека підприємства, завдання системи економічної безпеки, служба безпеки підприємства, внутрішні загрози, зовнішні загрози.

Dyshkant M.V. ESSENCE AND ROLE OF ECONOMIC SECURITY IN THE BUSINESS ACTIVITY OF ENTERPRISES

Purpose. Main purpose of research is determination global concept of economical safety and finding important role in economic activity of enterprise.

Methodology of research. Methodology of research is the appropriate set of rules for the use of methods and operations, given the specificity of the subject «The essence and role of economic security to business enterprises». We used the following research methods: abstract-logical, logical analysis and synthesis, deductive, inductive comparison, prediction. Based on an abstract logical method generalizes the theoretical and applied aspects of the concept of «economic security» logic - defined set of measures for the organization of economic security firms, analysis and synthesis - the ways of improving the functioning of the economic security of the entity.

Findings. Proposed to consider raising the level of economic security through: optimizing the production of goods, services, the implementation of investment for the purpose of external growth prospects, increasing the cost of production of goods and services to enhance their competitiveness, ensuring the independence of the company from fluctuations of commodity markets, factors manufacturing, financial markets due to external flexibility and aggressive marketing activities. Formed the basic steps which should be taken to stabilize the financial and economic activity of the entity from raising the level of economic security.

Originality. Consists of scientific generalizations and systematize the factors influencing the level of economic security in the market economy and the financial and economic instability and systematic approach to solving important issues - the role of economic security in business.

Practical value. The results obtained are developing theoretical and methodological approaches to the definition of «economic security» and may be the basis for use in the creation and improvement of economic security in order to timely detect and prevent both external and internal dangers and threats, providing protection of a business sub the object and reaching the business goals.

Key words: safety of company, economic safety, aim and task of system economic safety, service of company's safety, internal danger, external danger.

Дышкант М.В. СУЩНОСТЬ И РОЛЬ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Цель. Целью исследования является обоснование ключевых положений экономической безопасности и определение ее роли в хозяйственной деятельности предприятия.

Методика дослідження. Використовувана методика дослідження складає відповідну сукупність системи правил використання методів, прийомів і операцій, враховуючи специфіку досліджуваної теми «Сутність і роль економічної безпеки в господарній діяльності підприємств». Використовувалися наступні наукові методи дослідження: абстрактно-логічний, логічний, аналіз і синтез, дедуктивний, індуктивний, порівняння, прогнозування. На основі абстрактно-логічного методу обобщені теоретико-прикладні аспекти поняття «економічна безпека підприємства»; логічного - визначена система заходів по організації системи безпеки фірми; аналіз і синтез - обґрунтовані шляхи покращення функціонування економічної безпеки господарюючого суб'єкта.

Результати. Предложено розглядати підвищення рівня економічної безпеки підприємства через: оптимізацію випуску товарів і послуг підприємства, здійснення інвестування з метою перспективності зовнішнього зростання, збільшення витрат на виробництво товарів і послуг з метою підвищення рівня їх конкурентоспроможності, забезпечення незалежності підприємства від змін кон'юнктури ринків товарів, факторів виробництва, фінансових ринків за рахунок зовнішньої гнучкості і агресивності побутової діяльності. Сформульовані основні заходи, які цілеспрямовано виконувати для стабілізації фінансово-господарньої діяльності підприємства на основі підвищення рівня економічної безпеки.

Наукова новизна. Залючується в науковому обобщенні і систематизації факторів впливу на рівень економічної безпеки підприємства в ринкових умовах господарювання і фінансово-економічної нестабільності, а також системному підході до вирішення важливої проблематики - ролі економічної безпеки підприємства в господарній діяльності.

Практична значимість. Отримані результати розвивають теоретико-методологічні підходи до визначення категорії «економічна безпека підприємства» і можуть бути основою для використання при створенні і вдосконаленні систем економічної безпеки з метою своєчасного виявлення і запобігання як зовнішніх, так і внутрішніх небезпек і загроз, забезпечення захищеності діяльності господарюючого суб'єкта і досягнення їм цілей бізнесу.

Ключові слова: безпека підприємства, економічна безпека підприємства, завдання системи безпеки, служба безпеки підприємства, внутрішні загрози, зовнішні загрози.

UDC 658.14:331.101.26

*Ishchenko M.I.,
cand. econ. sc., member of executive board,
director of mining division of METINVEST HOLDING LLC*

OPTIMIZATION OF FUNDING SOURCES TO RECOVER THE RESOURCE POTENTIAL OF THE ENTERPRISE

Formulation of the problem. The main purpose of traditional enterprise resource is to generate cash flow. For this traditional resources must continuously and constantly be recovered. This condition is provided in full only if all (or at least the most important) parts of conventional enterprise resource within the system are reproduced based on information about condition of individual elements and their relationships. Herewith an important problem is to determine available and accessible funding of resource reproduction potential at any given time. It is necessary not only to identify these sources, but evaluate unit cost of attracting funds from each source. Based on this information, the company decides which of these sources at a given time should be used for working capital needs, and which should be used for technical development, i.e. increasing technical capacity. This requires optimization of the financial sources structure for an enterprise resource potential recovery.

Recovery of the company resource potential is the process of continuous updating of all its constituents. Generation of the resource potential occurs several times during operation of the business. The first time is to create enterprise, and further - with every change of the company market landline.

Analysis of recent research and publications. Framework for the finance sources' analysis of the company resource potential reproduction process was laid by scholars such as